

lijk twee generaties: van begin mei tot half juli en van half juli tot eind augustus en een waarneming van half oktober (VERLINDEN 1991).

Ecologie

Bloemrijke graslanden, waaronder kalkgraslanden, in of nabij eiken-haagbeukenbossen en in bronbossen. Incidenteel op heiden en in broekbossen.

Vliegt laag door schaduwrijke vegetatie, vaak in wat hoger opgaande kruiden. Bloembezoek is vastgesteld op framboos, schermbloemen en wolfsmelk (SPEIGHT 2001). Vooral mannetjes zijn honkvast en blijven binnen een gebied van een paar vierkante meters.

De onvolwassen stadia zijn onbekend.

Summary – Rare. No apparent trends. Flower-rich grasslands, including calcareous grasslands, also near and in deciduous forest.

Pipizella zeneggenensis Berglangsprietplatbek

JVS

Vrij kleine, breed gebouwde *Pipizella* met voornamelijk zwarte poten. Ogen raken elkaar over zeer geringe afstand, antennen relatief kort. Lengte 6-7 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Europees. Verspreid in de Alpen en Pyreneeën tussen 1200 en 2000 meter (VERLINDEN 1999). Ook enkele waarnemingen uit Midden-Spanje (MARCOS-GARCÍA 1986).

In Nederland bekend van twee mannetjes in Limburg: een op 2 juni 1991 bij de Wolfskop bij Cadier en een op 2 juli 1995 op de Sint Pietersberg.

Een generatie.

Ecologie

In Nederland gevangen op een droog kalkgrasland op zuidelijk geëxponeerde steile hellingen langs eiken-haagbeu-

kenbos en in een voormalige mergelgroeve. In België op droge, schaarsbegroeide kalkgraslanden en langs rivieren (VERLINDEN & DECLEER 1987). In berggebieden in open gebieden, zoals extensieve graslanden en heidevelden (SPEIGHT 2001).

Vliegt laag over schaars begroeide grond tussen lage struiken of droge graslanden (SPEIGHT 2001). Bloembezoek is waargenomen op kervel, tormentil en wolfsmelk.

De onvolwassen stadia zijn onbekend.

Summary – Very rare. Two records: 1991 on calcareous grassland and 1995 in a marl quarry.

Platycheirus Platvoetjes

WVS

Kleine tot middelgrote slanke zweefvliegen (6-11 mm). Achterlijf met oranje, gele of grijze, al dan niet bestoven, soms erg kleine en donkere vlekken of - soms - banden. Meestal van *Melanostoma* te onderscheiden door de afgeplatte voorschienen of -tarsen, met name bij mannetjes. Slechts twee soorten met niet-verbrede voorpoten (*P. ambiguus* en *P. sticticus*).

Taxonomie en determinatie

De taxonomie van *Platycheirus* is nog volop in discussie. In dit boek wordt *Pyrophæna* niet als onderdeel van *Platycheirus* beschouwd (zie bij *Pyrophæna*). Er worden nog bijna jaarlijks nieuwe *Platycheirus*-soorten ontdekt in Europa, die soms ook in Nederland blijken voor te komen.

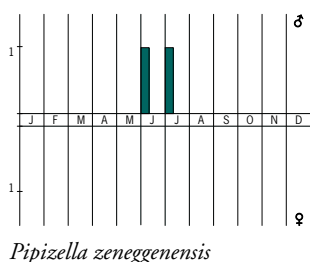
Determinatie van de meeste Nederlandse soorten is met Barendregt (2001) vrij eenvoudig. Doczkal et al. (2002) en Smit (2003) geven kenmerken voor het *P. scutatus*-complex (in Nederland *P. aurolateralis*, *P. scutatus* en *P. splendidus*). Zie voor de moeilijke *P. scambus*-groep en *P. fulviventris*-groep Speight & Goeldlin de Tiefenau (1990), voor de eveneens moeilijke vrouwtjes van de *P. peltatus*-groep Van Steenis & Goeldlin de Tiefenau (1998).

Verspreiding

Kosmopolitisch genus met ongeveer 120 bekende soorten, waarvan het grootste aantal voorkomt in het holarctische gebied (KNUTSON ET AL. 1975, PECK 1988, THOMPSON ET AL. 1976, THOMPSON & VOCKEROTH 1989, WIRTH ET AL. 1965). Uit Europa zijn meer dan 44 soorten bekend, waarvan er veel een boreo-alpiene verspreiding hebben (DOCZKAL ET AL. 2002, GOELDLIN ET AL. 1990, NIELSEN 1999, PECK 1988, ROTHERAY 1998, SPEIGHT & VOCKEROTH 1988, STUBBS 2002, VOCKEROTH 1990). In Nederland zijn 19 soorten gevonden. *Platycheirus amplus* Curran, 1927 en *P. nielseni* Vockeroth, 1990 zijn uit het nabije buitenland bekend (zie hoofdstuk 8).

Ecologie

De biotoopkeuze binnen *Platycheirus* is tamelijk uiteenlopend. Zo is een deel van de soorten gebonden aan moerasen, een ander deel aan bossen. De vliegen bezoeken veel bloemen, met name van grassen en weegbree. In tegenstelling tot de meeste andere zweefvliegen zijn veel *Platycheirus*-soorten 's ochtends vroeg of met relatief slecht weer actief. Op warme dagen is een fractie van het aantal individuen actief.

Vrouwtjes leggen eieren op planten met of zonder bladluizen. Sommige soorten leggen meerdere eieren naast elkaar, wat binnen de Syrphini verder alleen gebeurt bij *Melanostoma*. De larven zijn carnivoor. Larven die niet nabij bladluizen uitkomen overleven de eerste dagen door kannibalisme (GOELDIN DE TIEFENAU 1974). Diverse soorten, zoals *P. scutatus* en *P. peltatus*, leven van veel verschillende soorten bladluizen, *P. fulviventris* en *P. immarginatus* daarentegen zijn monofaag. Van diverse algemene soorten, zoals *P. albimanus* en *P. chypeatus*, zijn nauwelijks larvenvondsten bekend. De winter wordt als volgroeide larve doorgebracht. *Platycheirus*-soorten zijn, samen met *Melanostoma*-soorten, in de nazomer vaak in grote aantallen dood aan te treffen als gevolg van schimmelinfecties (*Entomophthora*) (GOELDIN DE TIEFENAU 1974, VAN DER GOOT 1952).

Platycheirus albimanus Micaplatvoetje

WVS

Middelgrote *Platycheirus* met micakleurige (vrouwtje) of grijs tot goudachtig-oranje (mannetje) vlekken op zwart achterlijf. Vrouwtje lijkt sterk op vrouwtjes van *P. ambiguus* en *P. sticticus*, hiervan te onderscheiden door grotendeels bestoven gezicht. Het eerste voortarsleedje van het mannetje is hooguit drie keer zo lang als het tweede. Lengte 7-10 mm.

Verspreiding en vliegtijd

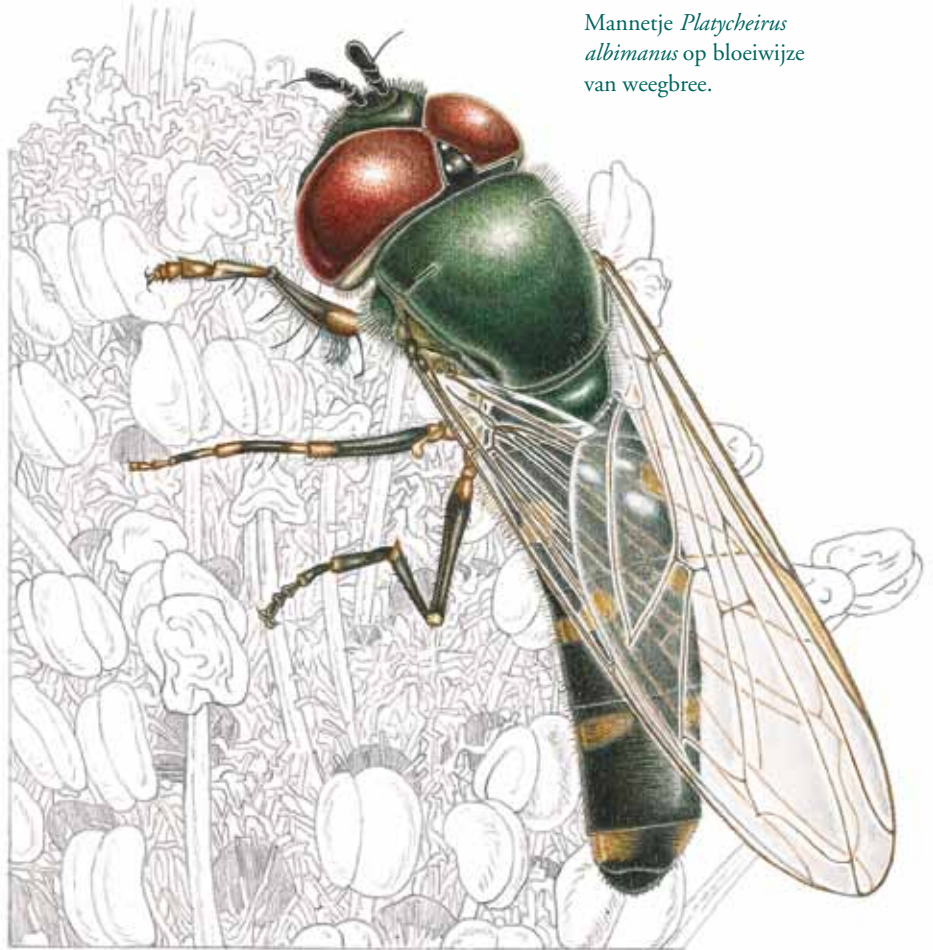
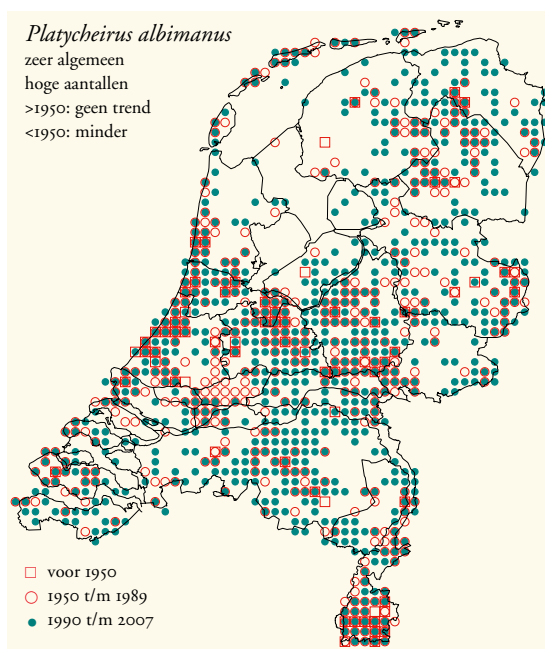
Holarctisch. Van West-Europa tot in Oost-Siberië, Mongolië en de Himalaya. Ook in Noord-Amerika. In Europa van Noord-Scandinavië tot Noord-Spanje en van Ierland tot de Kaukasus.

In heel Nederland zeer algemeen.

Vermoedelijk drie generaties.

Ecologie

Schaduwrijke bosranden, struwelen, parken en hoge kruidenvegetaties nabij bos. In bossen vooral langs bospaden en op open plekken.

Mannetje *Platycheirus albimanus* op bloeiwijze van weegbree.

De imago's zitten veelvuldig op bladeren, takken of bloemen, vanaf laag bij de grond tot op enkele meters hoogte. Bloembezoek is waargenomen op struiken, grassen en kruiden. Het vrouwtje zet de eieren vooral af nabij bladluizen, maar ook wel op bladluisvrije planten (CHANDLER 1968C).

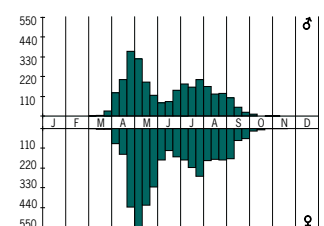
De larve is beschreven door Fielding (1953) en Dixon (1960). Zij vonden de larve bij bladluizen op bomen, struiken en kruiden. Voor een zo talrijke soort zijn er verbazingwekkend weinig larvevondsten gepubliceerd. Mogelijk leeft de larve hoofdzakelijk als ongespecialiseerde predator in de strooisellaag (DIXON 1960, ROTHERAY & GILBERT 1989, ROTHERAY 1993, STUBBS & FALK 2002). Waarschijnlijk overwintert de soort als volgroeide larve (DUŠEK & LÁSKA 1986, MALINOWSKA 1973, POLLARD 1971).

Summary – Very common. Less common before 1950, no trend since. Shady forest edges, shrub, parks and high herbaceous vegetations near forest.

Platycheirus ambiguus Krulhaarplatvoetje

WVS

Vrij kleine *Platycheirus* met micakleurige tekening op achterlijf. Mannetje eenvoudig herkenbaar aan niet-verbrede voorschepen en -tarsen en gekrulde borstel aan top van scheen 1. Vrouwtje met brede banden op rugplaatjes 3-4, die soms vrijwel niet te zien zijn tegen de zwarte achtergrond. Lengte 7-9 mm.

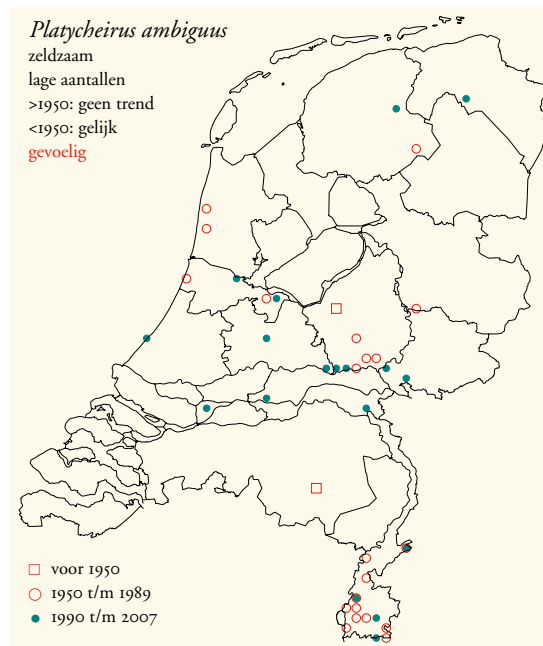
Platycheirus albimanus

Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van West-Europa tot in Japan en de Himalaya. In Europa van Midden-Zweden tot Zuid-Spanje en van Engeland tot in Rusland.

In heel Nederland een zeldzame soort, met relatief veel waarnemingen in Zuid-Limburg en het rivierengebied. De enkele vondsten in het kustgebied zijn afkomstig uit steden. Er zijn diverse oudere waarnemingen uit de duinen.

Een generatie. In Denemarken vliegt de soort tot eind juni (TORP 1994), in Engeland zelfs tot eind september (BALL & MORRIS 2000).

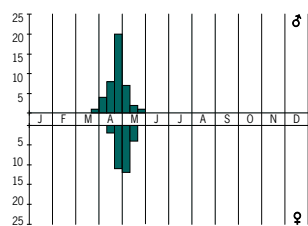
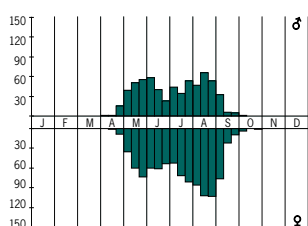
Ecologie

Zonnige bosranden en bloeiende struiken en fruitbomen, zowel op voedselarme als voedselrijke bodems en zowel in vochtige als in droge gebieden.

De imago's worden hoofdzakelijk gevonden op bloemen van vroeg bloeiende struiken zoals eenstijlige meidoorn, sleedoorn en wilgen. Ze bezoeken alleen beschutte, zonbeschenen struiken, waar ze rustig van bloem naar bloem vliegen. Soms bezoeken ze ook bloemen van kruiden als paardenbloem en dotterbloem langs bosranden. De mannetjes zweven met rustig en zonnig weer dichtbij en soms in de bloeiende struiken (STUBBS 2002).

De larve leeft van diverse soorten bladluizen op appel, kers en struiken. In Midden-Frankrijk is de larve actief tot begin juni, daarna volgt een obligate diapauze. De volgroeide larve overwintert en verpopt in het vroege voorjaar. Na tien dagen ontpopt de vlieg (DUŠEK & LÁSKA 1959, GAUMONT 1929, GOELDIN DE TIEFENAU 1974, LÁSKA & STARÝ 1980, LYON & GOELDIN DE TIEFENAU 1974).

Summary – Rare. No apparent trends. Susceptible. Sunny forest edges, shrub and flowering solitary fruit trees, on oligo- to eutrophic and wet to dry soil.

*Platycheirus ambiguus**Platycheirus angustatus**Platycheirus angustatus*
Slank platvoetje

WVS

Kleine slanke *Platycheirus* met oranje vlekken. Mannetje lijkt op *Melanostoma mellinum*, maar direct te onderscheiden aan afgeplatte en deels witte voorscheten en voortars. Zijkant van borststuk geheel glimmend. Vrouwtje met smal en sterk toegespitst glimmend zwart achterlijf met donkerrode vlekken; vlekken op rugplaatje 2 klein en rond. Lengte 6-8 mm.

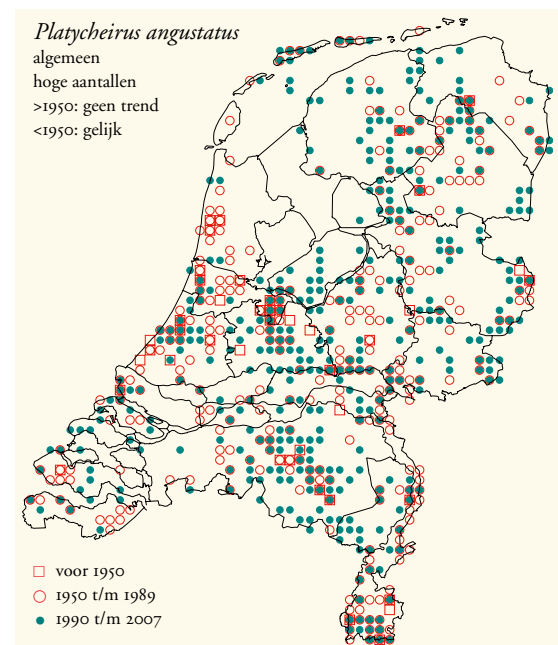
Oude gegevens kunnen betrekking hebben op *P. europaeus* of *P. occultus*.

Verspreiding en vliegtijd

Holarctisch. Van West-Europa tot Japan en in Noord-Amerika. In Europa van Noord-Scandinavië en Zuid-Finland tot Spanje en Noord-Italië en van Ierland tot in Rusland en Roemenië.

Algemeen in heel Nederland.

Mogelijk drie generaties.

Ecologie

Vochtige graslanden, zowel in open gebied als in bossen. De soort komt niet voor in monotone productiegraslanden.

De vliegen zitten op bladeren en bloeiwijzen van grassen en weegbree en op bloemen van kruiden en struiken. Ze vliegen laag tussen de vegetatie van zitplaats naar zitplaats. Meestal zijn er maar weinig individuen aanwezig, vaak samen met andere oranjegevekte *Platycheirus*-soorten en *Melanostoma mellinum*. De mannetjes zweven soms tot twee meter boven de grond. In drogere biotopen is de soort alleen vroeg op de ochtend actief.

De larve leeft van bladluizen in de strooisellaag en op kruiden (CHAMBERS ET AL. 1986, ROTHERAY 1988B).

Summary – Common. No apparent trends. Moist grassy vegetations, both in open areas and in forests. Absent from monotonous agricultural grasslands.

Platycheirus aurolateralis Duister schaduwplatvoetje

WVS

Middelgrote slanke *Platycheirus* met kleine zwaar bestoven oranje vlekken op achterlijf. Mannetje herkenbaar aan staafvormige uitstulping op middenheup, duidelijk donkerder, minder bestoven voorhoofd dan gezicht en lange beharing aan onderzijde van middenscheen. Lengte 7-8 mm.

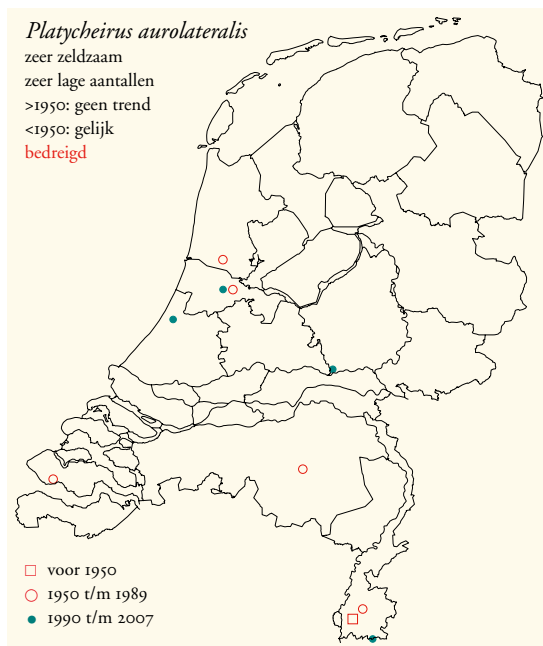
Recent onderscheiden van sterk gelijkende *P. scutatus* en *P. splendidus* (STUBBS 2002). Mannetjes te determineren met Doczkal et al. (2002), Smit (2003) en Stubbs (2002), vrouwtjes niet te onderscheiden.

Verspreiding en vliegtijd

Doordat *P. aurolateralis* zeer recent is beschreven, is de verspreiding slecht bekend. Tot nu toe gemeld van Engeland, Ierland, Nederland, Noorwegen, Polen en diverse landen in Midden-Europa (DOCZKAL ET AL. 2002, STUBBS 2002).

In Nederland zijn tien mannetjes bekend uit de omgeving van Amsterdam, Leiden, Wageningen, Ritthem (Walcheren), Best en drie locaties in Zuid-Limburg.

Waarschijnlijk een generatie.

Ecologie

In Nederland vooral in stadsparken en bossen op voedselrijke bodems. Ook buitenlandse waarnemingen zijn uit deze biotopen.

De levenswijze komt mogelijk overeen met die van *P. scutatus*. Mannetjes zijn foeragerend waargenomen op loo-zonder-look (SMIT 2005B) en een ongedetermineerde witte schermbloem (pers. obs. J.T. Smit). Zweefgedrag van een mannetje is een keer waargenomen in een schaduwrijk bos, op circa dertig centimeter hoogte boven een veldje gele dovenetel (pers. obs. M. Reemer).

Doczkal et al. (2002) melden een uit een larve opgekweekte vlieg, maar zeggen niets over de levenswijze.

Summary – Very rare. No apparent trends. Threatened. City parks and deciduous forest on eutrophic soil. A male was seen hovering in shady forest at 30 cm high above a stand of *Lamium galeobdolon*.

Platycheirus clypeatus Gewoon platvoetje

WVS

Middelgrote *Platycheirus* met vrij grote oranje vlekken. Vlekken vrij variabel, vrij breed, rugplaatje 6 (vrouwtje) of 5 (mannetje) altijd zwart. Voordij geheel geel. Bij vrouwtje reiken vlekken op rugplaatje 2 tot aan de voorrand. Lengte 6-10 mm.

Tot 1990 beschouwd als zeer variabele soort, maar de 'soort' bleek uit een complex van soorten te bestaan, samen met onder andere *P. europaeus* en *P. occultus* (GOELDLIN DE TIEFENAU ET AL. 1990).

Verspreiding en vliegtijd

Holarctisch. Van West-Europa tot Afghanistan en Japan en in Noord-Amerika. In Europa komt de soort overal voor.

In Nederland een zeer algemene soort.

Twee generaties. Het is niet uitgesloten dat de tweede generatie uit twee sterk overlappende generaties bestaat.

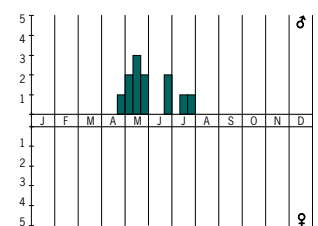
Ecologie

Voorals vochtige graslanden, in mindere mate vrij droge graslanden met enige structuur. De minst kieskeurige van de graslandbewonende *Platycheirus*-soorten.

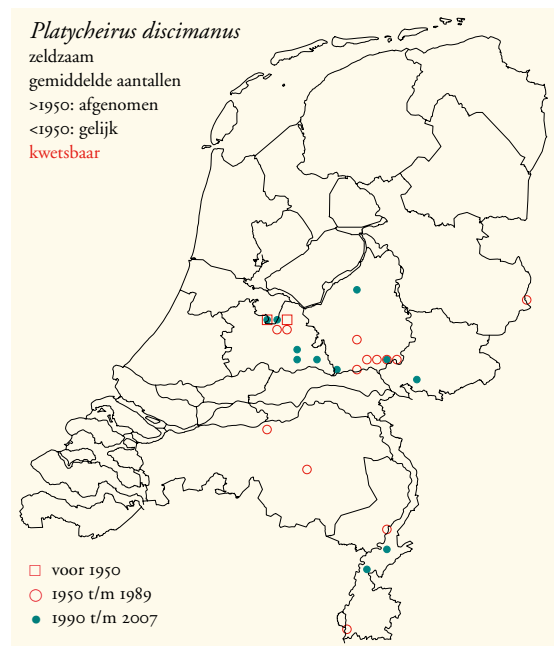
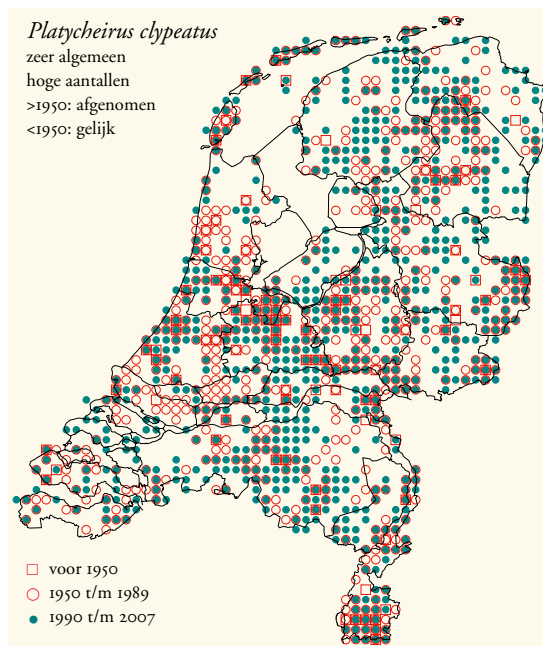
De vliegen zitten veel op bloeiwijzen, stengels en bladeren van cypergrassen, grassen, russen en weegbree, maar ook op diverse andere kruiden, vaak met de kop naar beneden. Langzaam van plek naar plek vliëgend blijven ze laag tussen de vegetatie. Vroeg op de dag in grote aantallen te vinden, later op de dag op dezelfde vindplaatsen slechts enkele individuen. De soort vertoont trekgedrag, soms in grote aantallen, maar de richting hangt af van de windrichting (GATTER & SCHMID 1990).

De eieren worden meestal in groepjes afgezet op hoge

Platycheirus clypeatus mannetje, de vleugels poetsend.

Platycheirus aurolateralis

grassen, soms op kruiden, meestal niet bij bladluizen (CHANDLER 1968B). De larve is beschreven door Fielding (1953) en Dixon (1960) en is gevonden in strooisel, in aanspoelsel, op grassen, riet en struiken, soms bij bladluizen (BARKEMEYER 1994, CHAMBERS ET AL. 1986, TORP 1994). Voor een zo algemene soort zijn er maar weinig larvenvondsten. Rotheray & Gilbert (1989) vermoeden dat de larve voornamelijk in strooisel leeft van diverse prooien. De ontwikkeling van de larve duurt 9-15 dagen, de pop komt na acht dagen uit (BARKEMEYER 1994).

Summary – Very common. Decreased since 1950. Various types of moist grasslands, less common in dry grasslands.

Platycheirus discimanus Wilgenplatvoetje

WVS

Middelgrote slanke *Platycheirus* met kleine micakleurige vlekken. Antennen geheel zwart. Mannetje met ronde voor-scheen met sterk verbreed eerste voortarslid en opgeblazen gezicht. Vrouwje met glimmend gezicht en zonder stofvlekken op voorhoofd. Lengte 7-8 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Holarctisch. Van Europa tot Afghanistan en Noord-China en in Noord-Amerika. In Europa van Midden-Zweden en Midden-Finland tot de Alpen en van Schotland tot Rusland.

In Nederland zeldzaam in het binnenland, met de meeste waarnemingen op de overgang van de zandgronden naar het rivierengebied of het laagveen. Er is een oude waarneming uit Zuid-Limburg. Door de korte vroege vliegtijd mogelijk op andere plaatsen over het hoofd gezien.

Een generatie.

Ecologie

Bosranden, struweel en solitaire bloeiende struiken in de buurt van bossen.

De imago's zijn vroeg in het voorjaar te vinden op bloeiende

wilgenkatjes, sleedoorn en zure kers of in de buurt hiervan laag bij de grond, zonnend op gras of takjes (SPEIGHT 2000A). Mannetjes zweven tussen de bovenste takken van bloeiende wilgen en verjagen dan andere mannetjes en andere insecten. Rond een wilg zweven soms wel tien mannetjes. De onvolwassen stadia zijn onbekend.

Summary – Rare. Decreased since 1950. Vulnerable. Forest edges, shrub and flowering solitary trees near forests. Males (up to ten together) hover between the highest branches of flowering willows.

Platycheirus europaeus Zorropatvoetje

WVS

Middelgrote *Platycheirus* met oranje vlekken. Lijkt veel op *P. clypeatus*, maar vooral vrouwtje iets smaller en langer met kleinere vlekken, met name op rugplaatje 2. Mannetje met Z-vormige figuur onder eerste tarslid van voorpoot. Lengte 7-9 mm.

Pas in 1990 onderscheiden van *P. clypeatus* (GOELDIN ET AL. 1990).

Verspreiding en vliegtijd

Verspreiding vrij slecht bekend door verwarring met *P. clypeatus*. In Europa van Noord-Scandinavië tot de Pyreneeën en van Schotland tot in Noord-Italië.

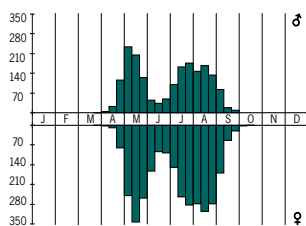
In heel Nederland vrij zeldzaam.

Twee generaties. Er zijn meer vrouwtjes waargenomen, mogelijk doordat die in het veld gemakkelijker van *P. clypeatus* zijn te onderscheiden dan mannetjes.

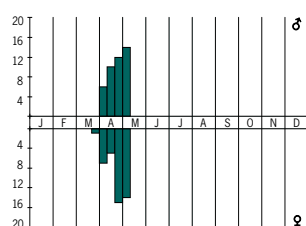
Ecologie

Vooral voedselarme tot matig voedselrijke vochtige graslanden nabij bossen, maar ook gevonden bij bospoeltjes en in bosranden. In Midden-Engeland vooral gevonden bij bosranden op klei nabij ruige zegge (STUBBS & FALK 2002).

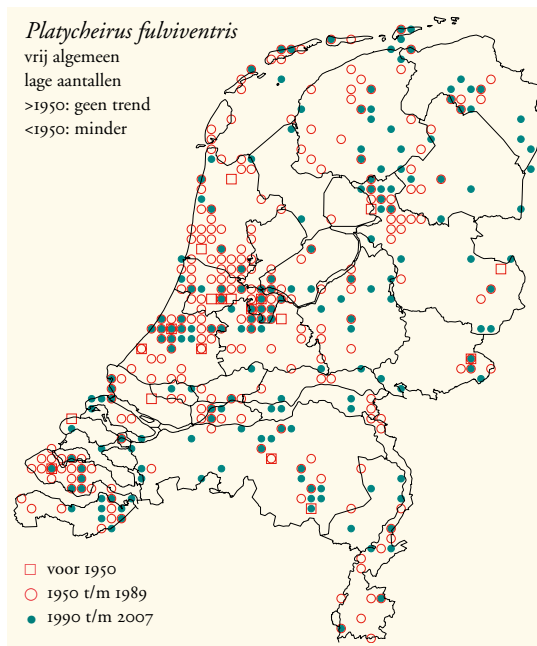
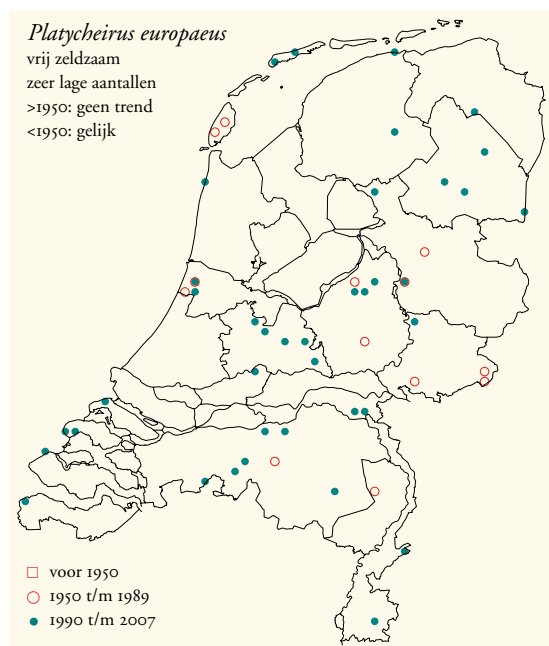
De imago's zijn vaak in graslanden aangetroffen, waar ze

Platycheirus clypeatus

Platycheirus discimanus

bloeiende grassen, zeggen, weegbree en grootbloemige muur bezoeken (TORP 1994). In Frankrijk is een mannetje op circa veertig centimeter hoogte zwevend waargenomen boven een zonnige grazige plek in een droog bos (pers. obs. M. Reemer).

De larve is waarschijnlijk door Goeldlin de Tiefenau (1974) beschreven; hij beschreef larven onder de naam *P. immarginatus*, maar daaronder gingen waarschijnlijk de larven *P. europaeus* en de niet in ons land voorkomende *P. angustipes* Goeldlin de Tiefenau, 1974 schuil (MAIBACH & GOELDIN DE TIEFENAU 1991B). In dat geval zou *P. europaeus* twee generaties en een facultatieve larvale diapauze kennen. De larvale ontwikkeling duurt ongeveer tien dagen; een deel van de larven heeft een diapauze van twee maanden (MAIBACH & GOELDIN DE TIEFENAU 1991B).

Summary – Scarce. No apparent trends. Mainly in oligotrophic to moderately eutrophic moist grasslands in or near forests. Also near forest pools and forest edges.

Platycheirus fulviventris Geel platvoetje

WVS

Middelgrote *Platycheirus* met grote oranje vlekken. Rugplaatje 5 (mannetje) of 6 (vrouwje) deels of helemaal oranje. Achterdij en achterscheen (vrijwel) geheel geel. Mannetje met dichte zwarte beharing op achterrand van voordij. Vrouwje met glimmend voorhoofd en groot bijlvormig derde antennelid. Lengte 6–9 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van West-Europa tot in Oost-Siberië en Mongolië. In Europa van Midden-Scandinavië tot in Spanje en Griekenland en van Schotland tot Rusland.

In Nederland vrij algemeen in het kustgebied en de duinen en zeldzaam tot verspreid in het binnenland en Zuid-Limburg.

Twee generaties.

Ecologie

Rietland en zeggenmoerassen, voornamelijk op klei en veen. Ook in stroken riet, biezten of zeggen langs sloten; op zulke plaatsen vaker aan de waterzijde dan aan de landzijde. Op kwelders en in brakke sloten met heen soms heel talrijk.

De imago's bezoeken bloemen van windbestuivers, zoals heen, zeggesoorten en riet, maar ook akkerdistel en scherpe boterbloem (TORP 1994). Op grassen en zeggen zitten soms meerdere individuen per bloeiwijze. Ze vliegen laag door de vegetatie van bloeiwijze naar bloeiwijze, waarbij ze vaak even landen op stengels en bladeren. Ook vliegen ze tussen hoge rietstengels. Mannetjes vliegen langzaam om een zittend vrouwtje, mogelijk als balts. Paring gebeurt op de zitplaats van het vrouwtje, zowel op bloeiwijzen als op andere plantendelen.

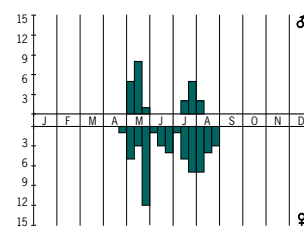
De larve is beschreven door Rotheray & Dobson (1987) en leeft van bladluizen op eenzaadlobbigen als lisdodde, riet en zeggen (ROTHERAY & DOBSON 1987, WAITZBAUER 1976). Larven in het eerste stadium leven in de bladluiskolonie. Op riet zijn latere larvenstadia gevonden in de opgerolde punt van jonge bladeren. De volgroeide larve met geleegde darm (een aanwijzing dat foerageren is gestopt en de larve volgroeid is; verpopping kan dan nog lang duren) is gevonden in strooisel onder rietplanten (ROTHERAY & DOBSON 1987). In gevangenschap verpoppen de larven op de rietbladeren waar ze voorheen op foerageerden (pers. obs. J. van Steenis). In Nederland is een pop gevonden tussen bladeren van lisdodde (pers. obs. J. van Steenis).

Summary – Fairly common. Less common before 1950. Reed beds and sedge marshes, mainly on clay or peat soil. Can be numerous in brackish coastal marshes.

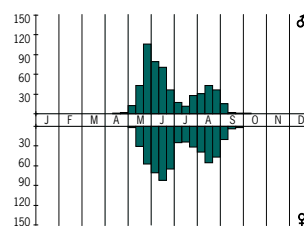
Platycheirus immarginatus Kustplatvoetje

WVS

Middelgrote *Platycheirus* met oranje vlekken op achterlijf. Vlekken bij mannetje zo groot dat slechts smalle zwarte

Platycheirus europaeus

Platycheirus fulviventris

Twee mannetjes
Platycheirus immarginatus
op weegbree.

lijntjes op achterrand en midden van segmenten overblijven. Achterdij en -scheen met zwarte banden op midden. Vrouwtje herkenbaar aan lange witte haren aan basis van voordij in combinatie met deels oranje rugplaatje 6. Lengte 6-9 mm.

Verspreiding en vliegtijd

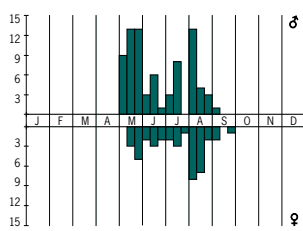
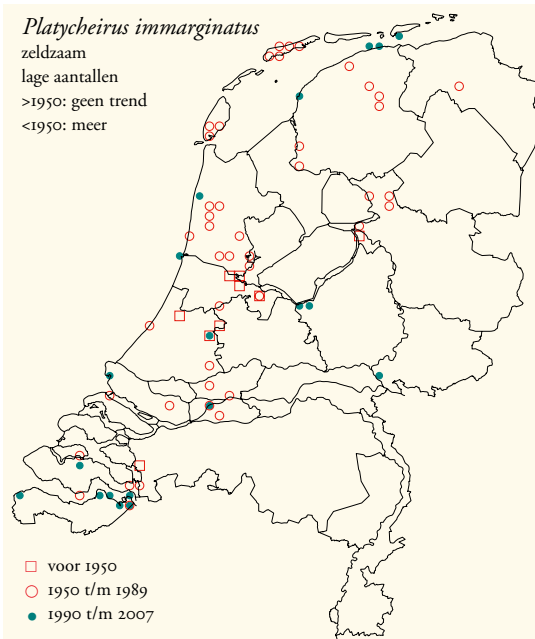
Holarctisch. Van West-Europa tot in Oost-Siberië en in Noord-Amerika. In Europa van Noord-Finland tot het Iberisch Schiereiland en van Ierland tot Rusland. Soms talrijk langs de kust.

In Nederland zeldzaam in het kustgebied en de Waddeneilanden. Slechts een waarneming uit het binnenland (1992, Zevenaar). Vaak talrijk in gebieden met zout water, in mindere mate aanwezig in grote veenmoerassen en laagveenpolders.

Vermoedelijk twee generaties.

Platycheirus immarginatus

zeldzaam
lage aantallen
>1950: geen trend
<1950: meer

Platycheirus immarginatus

Ecologie

Riet-, zeggen- en biezenvelden in basenrijk, veelal brak water. Op kwelders en langs sloten langs zeedijken lokaal in grote aantallen.

De vliegen bezoeken bloeiende grassen, biezen en zeggen, maar ook wilg en gevlekte scheerling (TORP 1994). Vroeg op de dag en met regenachtig weer zijn vaak grote aantallen aan te treffen, terwijl op warme dagen slechts enkele individuen te vinden zijn. Ze vliegen laag tussen de vegetatie van bloeiwijze naar bloeiwijze en zonnen regelmatig op bladeren of stengels. Mannetjes vliegen langzaam door de vegetatie op zoek naar vrouwtjes en zweven regelmatig maar kortstondig.

Als prooi van de larve is de bladluis *Trichocallis cyperi* bekend, die op zeggensoorten in met name brakke moerassen leeft. *Platycheirus immarginatus* heeft ook populaties bij zoet water (STUBBS & FALK 2002). De volgroeide larve overwintert en verpopt in het voorjaar (LUNDBECK 1916).

Door verwarring met andere soorten zijn oude larvenmeldingen niet altijd betrouwbaar. Zo bleek de beschrijving van Goeldlin de Tiefenau (1974) gebaseerd te zijn op larven van *P. europaeus* en de niet in ons land voorkomende *P. angustipes* (MAIBACH & GOELDIN DE TIEFENAU 1991B).

Summary – Rare. More common before 1950, no trend since. Salt marshes with reed-, sedge- and *Bolboschoenus* vegetation. Most active early on the day or during rainy weather.

Platycheirus manicatus Snuitplatvoetje

WVS

Grote *Platycheirus* met vrij grote oranje vlekken. Eenvoudig herkenbaar aan snuitvormig verlengd gezicht en doffe borststukrug. Lengte 9-10 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van West-Europa tot in West-Siberië en Mongolië. In Europa van Noord-Scandinavië tot Spanje en Italië en van Ierland tot Rusland. In het noorden veel gewoner dan in het zuiden.

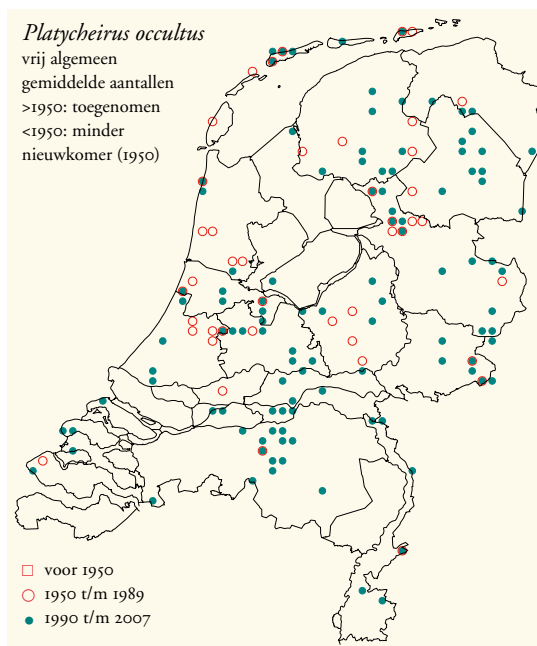
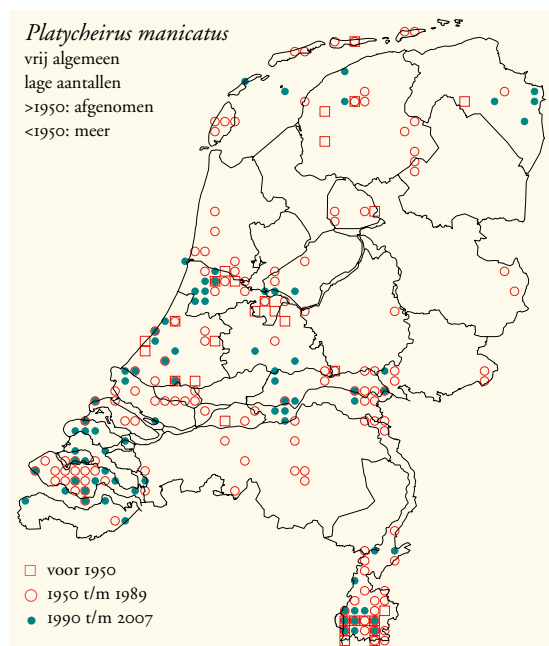
In Nederland vrij zeldzaam, maar (tijdelijk) lokaal gewoon in de duinen, het kustgebied en Zuid-Limburg. In het binnenland zeldzaam en hoofdzakelijk beperkt tot het rivierengebied. Het lijkt erop dat de soort in het binnenland en het noordelijk kustgebied sterk is achteruitgegaan terwijl in de rest van het land geen verandering is opgetreden. Mogelijk wordt dit beeld beïnvloed door de soms grote variaties in talrijkheid van jaar tot jaar.

Twee generaties.

Ecologie

Open en droge tot vochtige graslanden en ruderales vegetaties op zowel klei- als zandgrond, soms ook in bosranden of stadsparken, maar dan in lage aantallen. Ball & Morris (2000) hebben de soort vooral gevonden in hoog gras in uiteenlopende biotopen, vooral in kustgraslanden.

De imago's zitten veel op bloemen van kruiden en struiken. Ze vliegen laag tussen de vegetatie. Witte schermbloemen worden veel bezocht. Meestal zijn slechts enkele

individuele op een vindplaats aanwezig. Rotheray (1993) meldt dat vrouwtjes met eieren vochtige schaduwrijke plaatsen prefereren. Het vrouwtje legt de eieren een voor een op door bladluizen bezette planten, maar ook op bladluisvrije planten in de buurt (CHANDLER 1968C, DUNN 1949).

De larve is beschreven door Dixon (1960), Dunn (1949) en Fielding (1953), maar Goeldlin de Tiefenau (1974) is de eerste die verschillen met *P. peltatus* en *P. parmatius* beschrijft. De larve is gevonden bij verschillende soorten bladluizen, ook op economisch belangrijke gewassen als granen, kool en fruitbomen (BOMBOSCH 1963, CHANDLER 1968C, CHAMBERS ET AL. 1986, DUNN 1949, LÁSKA & STARY 1980). Hij heeft een obligate diapauze van tenminste zeven dagen oplopend tot twee maanden (DUNN 1949, GOELDLIN DE TIEFENAU 1974). De soort overwintert veelal als volgroeide larve, maar ook jongere stadia overwinteren (DUNN 1949).

Summary – Fairly common. More common before 1950, decreased since. Grasslands and waste grounds on clay or sandy soil. Occasionally in low numbers in forest edges or city parks.

Platycheirus occultus Veenplatvoetje

WVS

Middelgrote *Platycheirus* met oranje vlekken. Mannetjes herkenbaar aan geheel zwarte basis van voordij. Vrouwtjes van verwante soorten te onderscheiden door de niet tot aan de voorrand van rugplaatje 3 reikende vlekken. Lengte 6–8 mm.

Pas in 1990 onderscheiden van *P. chypeatus* (GOELDLIN DE TIEFENAU ET AL. 1990).

Verspreiding en vliegtijd

De verspreiding in het buitenland is slecht bekend door verwarring met *P. chypeatus*. Bekend van Zuid-Finland en Midden-Zweden tot de Pyreneeën en van Schotland en Ierland tot in Zwitserland en Noord-Italië.

In heel Nederland vrij algemeen. De berekende toename kan komen door het gerichte zoeken sinds 1990.

Aantal generaties onduidelijk. Het aantal waarnemingen van vrouwtjes is groter dan dat van mannetjes, wat vermoedelijk komt door de betere herkenbaarheid van vrouwtjes in het veld.

Ecologie

Schrale tot matig voedselarme moerassen, oevers en vochtige graslanden op zand, veen en klei.

De levenswijze is vergelijkbaar met die van *P. chypeatus*, waarmee hij veelal samen voorkomt. Bloembezoek is bekend van biezen, boterbloem, tormentil, wilg en witte schermbloemen (SPEIGHT & GOELDLIN DE TIEFENAU 1990, TORP 1994). De onvolwassen stadia zijn onbekend.

Summary – Fairly common. First record in 1950, increased since. Oligo- to mesotrophic marshes and moist grasslands and on sand, clay or peat soil.

Platycheirus parmatius Limburgs platvoetje

WVS

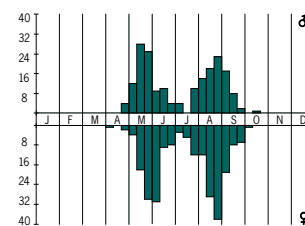
Grote *Platycheirus* met enigszins vooruitstekend gezicht, oranje onderzijde van derde antennelid en donkeroranje, aan achterkant recht afgesneden achterlijfsvlekken. Mannetje lijkt op mannetje *P. peltatus*, maar tweede tarslid van voortars twee keer breder dan lang en middendij zonder inkeping. Lengte 9–11 mm.

Verspreiding en vliegtijd

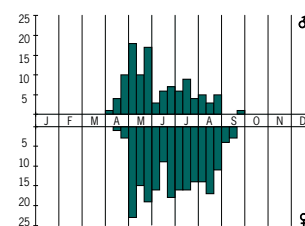
Palaarctisch. Van Europa tot in Japan. In Europa van Scandinavië tot in de Pyreneeën, de Alpen en de Balkan. In België bekend uit Vlaanderen (VERLINDEN 1991). Breidt zich in heel Europa westwaarts uit (SPEIGHT 2003B).

In Nederland zeldzaam en alleen in het zuiden van Zuid-Limburg, maar in 2005 ook op Goeree gevangen.

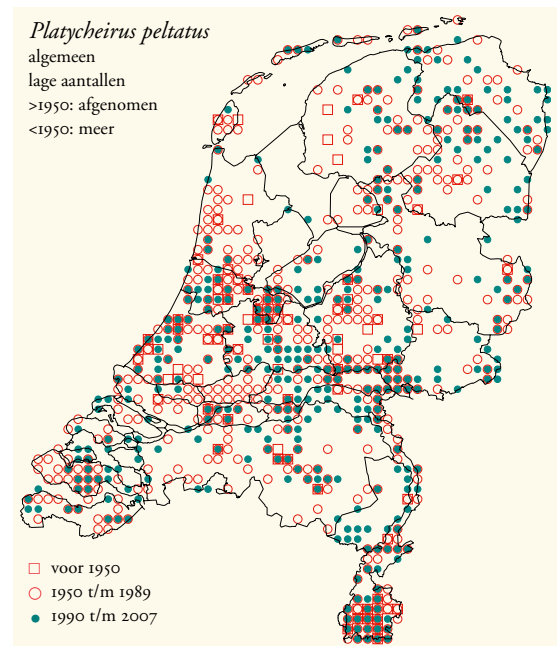
Een generatie.

Platycheirus manicatus

Platycheirus occultus

►►
Platycheirus peltatus mannetje.
Het grote, kenmerkend
gevormde eerste lid van de
voortars is goed zichtbaar.

Ecologie

Vooraf in bosranden en open plekken in weelderig loofbos op mergel.

Beide seksen bezoeken lage bloemen, zoals boterbloemen. Mannetjes zweven op drie meter hoogte en hoger (SPEIGHT 2000A).

De soort overwintert als volgroeide larve en heeft een obligate diapauze van 8-10 maanden (GOELDLIN DE TIEFENAU 1974). De larve is beschreven door Goeldlin de Tiefenau (1974).

Summary – Rare. Less common before 1950, decreased since. Forest edges and open areas in well-developed deciduous forest.

Platycheirus peltatus Scheefvlek-platvoetje

WVS

Vrij grote *Platycheirus* met oranje onderzijde van derde anten­nelid, enigszins naar voren uitgerekt gezicht en schuin afgesneden oranje vlekken op achterlijf. Mannetje met inkeping in middendij en smal tweede tarslid van de voortars. Lijkt op *P. parvatus*, maar nog sterker op twee soorten die nog niet in Nederland zijn waargenomen (*P. amplus*, bekend uit België en *P. nielsenii* uit Nedersaksen; VAN DER LINDEN 1991, STUKE & SCHULZ 2001). Lengte 8-10 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Holarctisch. Van West-Europa tot in Japan en in Noord-Amerika. In Europa van Noord-Scandinavië tot in Spanje en van Schotland tot in Griekenland en Rusland. Door verwar­ring met nauwverwante soorten is de verspreiding niet pre­cies bekend.

Algemeen in heel Nederland.

Twee generaties.

Ecologie

Vrij beschutte kruidenrijke begroeiing, bijvoorbeeld open plekken in bos, bosranden, beschutte graslanden en struik-

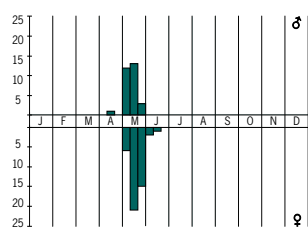
gewas. Niet op zeer droge zandgrond.

De imago's bezoeken veelvuldig bloemen van vele soorten kruiden, zonnen regelmatig en vliegen snel tussen de vegeta­tie van plek naar plek op maximaal een meter hoogte. Man­netjes zweven in een territorium van enkele vierkante meters op 0,5-1 meter hoogte; als een naburige territoriumhouder te dichtbij komt vallen ze fel uit.

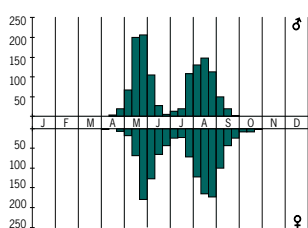
Het vrouwtje zet meestal 2-4 eieren tegelijk af op met blad­luis geïnfecteerde planten, maar ook op bladluisvrije planten (BARKEMEYER 1994, CHANDLER 1968C).

De larve leeft van diverse soorten bladluizen op kruiden, zo­als winterarwe, kool en gele gentiaan, maar ook op ruwe berk (CHAMBERS ET AL. 1986, CHANDLER 1968C, DUŠEK & LÁSKA 1960). Hij heeft vermoedelijk een obligate diapauze van 1-2 maanden in de zomer en zes maanden in de winter. De soort overwintert als volgroeide larve (DUŠEK & LÁSKA 1960, GOELDLIN DE TIEFENAU 1974). De larve is beschreven door Dušek & Láská (1960), Fielding (1953) en Goeldlin de Tiefenau (1974). Rotheray (1993) geeft een afbeelding. Speight (2000) trekt alle larvale beschrijvin­gen in twijfel wegens mogelijke verwisseling met andere soorten, maar de afbeelding in Rotheray (1993) is vermoede­lijk wel *P. peltatus*.

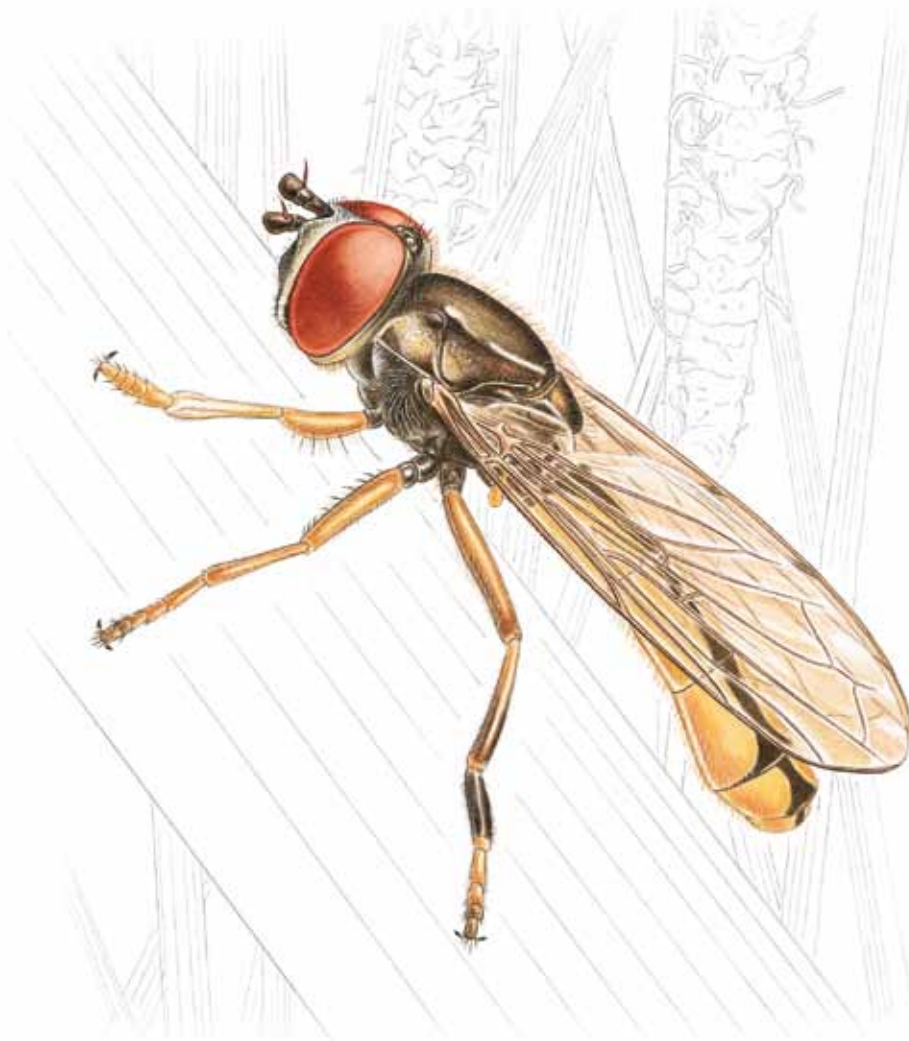
Summary – Common. More common before 1950, de­creased since. Moist herbaceous vegetation, like open areas in forest, forest edges, sheltered grasslands and shrub vegetation.

Platycheirus parvatus

Platycheirus peltatus

Mannetje *Platycheirus perpallidus* op blad van snavelzegge. De larven leven van bladluizen op deze plant.

Platycheirus perpallidus Snavelzeggeplatvoetje

wvs

Middelgrote *Platycheirus* met geheel gele achterdij en zeer grote (mannetje) tot vrij grote (vrouwte) oranje vlekken. Rugplaatje 5 (mannetje) of 6 (vrouwte) deels of helemaal oranje. Mannetje met dicht opeenstaande lange zwarte haren op achterrand van voordij die naar onderen toe lichter worden. Vrouwte met klein ovaal derde antennelid. Lengte 7-9 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Holarctisch. Van West-Europa tot in Japan en in Noord-Amerika. In Europa van Noord-Scandinavië tot Spanje en van Schotland en Ierland tot in Rusland. In Noord-Europa gewoon, in Zuid-Europa zeer zeldzaam.

In Nederland een vrij zeldzame soort op zandgronden in het binnenland.

Mogelijk twee generaties.

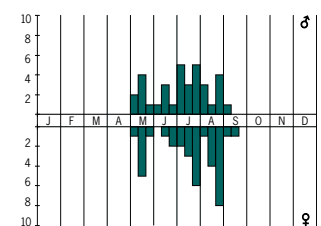
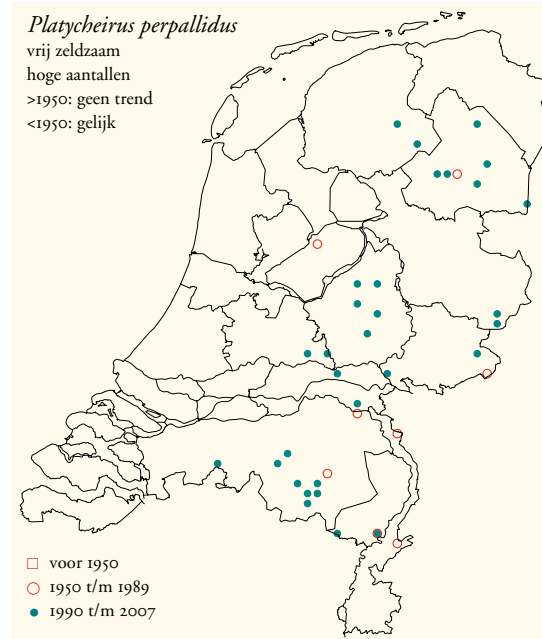
Ecologie

In Nederland alleen bekend uit zeggenvegetaties, hoofdzakelijk snavelzegge, in voedselarme tot matig voedselrijke, zure tot basische vennen.

De vliegen zitten op in het water staande zeggen, met name ver uit de oever, vliegen er langzaam tussendoor en foera-

geren op de bloemen ervan.

In Nederland zijn de larven voor zover bekend sterk geassocieerd met snavelzegge; in een ven op de Veluwe zijn eind augustus 2007 vele tientallen poppen gevonden op

Platycheirus perpallidus

bladeren van deze plant. Per blad bevond zich één pop op 20-60 cm boven het wateroppervlak, op 2-35 cm van de top van het blad. Twee poppen kwamen binnen een week uit. Van de overige poppen bleek minstens de helft geparasiteerd door brons- en sluipwespen, de overige poppen kwamen niet uit (pers. obs. M. Reemer). Ook in Zwitserland zijn de larven op snavelzegge gevonden, bij de bladluis *Subsalthusaphis rossneri* (MAIBACH & GOELDIN DE TIEFENAU 1991B); de larven zaten overdag aan de basis van de bladeren. Aangezien de bladluizen zich aan de top van de plant bevonden, zullen de larven 's nachts de bladluiskolonies bezocht hebben. Half november gingen ze in diapauze en vanaf half maart verpopten ze op de bovenste helft van de bladeren. De eerste vliegen kwamen begin mei uit (MAIBACH & GOELDIN DE TIEFENAU 1991B). Speight (2000a) meldt dat de larven onder water aan de waardplant zouden overwinteren en soms zelfs onder het ijs kunnen worden gevonden. De poppen komen na 2-4 weken uit. Elders in Europa zijn de larven ook van andere planten en bladluizen gemeld: op zeggen bij de bladluis *Trichocallis cyperi* (ROTHERAY 1993) en op kleine lisdodde bij de bladluis *Hyalopterus pruni* (WAITZBAUER 1976).

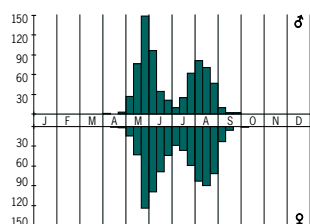
De larve is beschreven door Heiss (1938), Maibach & Goeldin de Tiefenau (1991b) en Metcalf (1917).

Summary – Scarce. No apparent trends. Only found in fens with sedges, mainly *Carex rostrata*. Many pupae were found on leaves of *C. rostrata* at 20-60 cm above the water surface.

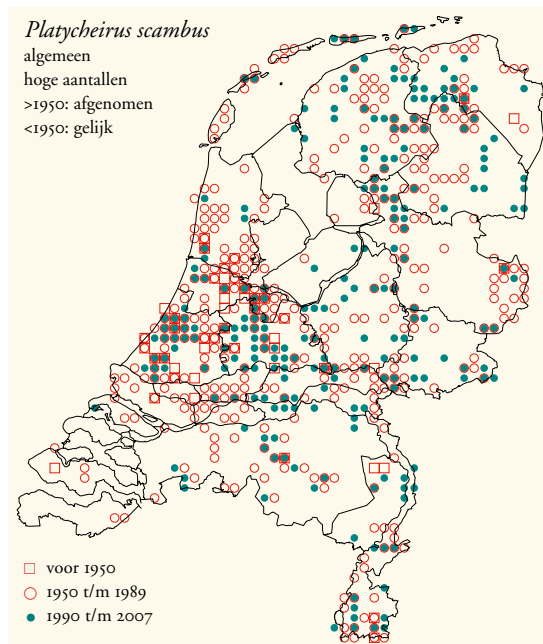
Platycheirus scambus Moerasplatvoetje

WVS

Vrij grote *Platycheirus* met vrij grote oranje vlekken. Onderste deel van de middenzijplaat glimmend, bij verwante soorten geheel bestoven. Lengte 8-9 mm.

Platycheirus scambus

Verspreiding en vliegtijd

Holarctisch. Van Europa tot in Mongolië en Oost-Siberië en in Noord-Amerika. In Europa van Noord-Scandinavië tot in Frankrijk en van Ierland en Schotland tot Rusland.

In Nederland algemeen in de duinen en het kustgebied, vrij algemeen in de rest van het land, maar niet op droge zandgrond. Opvallend is het vrijwel ontbreken in Zeeland.

Twee generaties.

Ecologie

Natte graslanden en riet- en zeggenvegetaties, inclusief kwelders, vaak nabij beschutting van struweel of bos.

De imago's bezoeken een breed spectrum aan bloemen en vliegen tussen hoge kruiden- en grasvegetatie, vaak nabij water. Mannetjes zweven naast struiken, zoals bloeiende wilgen bij open water (BALL & MORRIS 2000).

De larve leeft van verscheidene soorten bladluizen in de strooisellaag of in gras (BALL & MORRIS 2000, ČEPELÁK & VLČKOVÁ 1964). Ze zijn gekweekt met de bladluis *Cavariella* van gewone berenklauw (ROTHERAY 1988b). De larve is beschreven door Fielding (1953) en Rotheray (1988b).

Summary – Common. Decreased since 1950. Wet grasslands, reed- and sedge-vegetations, including salt marshes.

Platycheirus scutatus Gewoon schaduwplatvoetje

WVS

Middelgrote slanke *Platycheirus* met kleine zwaar bestoven oranje vlekken. Mannetje herkenbaar aan staafvormige uitstulping op middenheup, bestoven voorhoofd net zo bruinig als gezicht en brede heel korte tweede tarslid van voorpoot. Lengte 7-10 mm.

Recent is '*P. scutatus*' in meerdere soorten opgesplitst, waarvan er drie in Nederland voorkomen: *P. aurolateralis*, *P. scutatus* en *P. splendidus* (SMIT 2001A, 2003). Vrouwtjes zijn niet van elkaar te onderscheiden. Mannetjes zijn te determineren met Doczkal et al. (2002) en Smit (2003).

Verspreiding en vliegtijd

Holarctisch. Van West-Europa tot Afghanistan, Japan en Noord-Amerika. In Europa van Noord-Scandinavië tot Spanje en van Schotland tot Rusland. In de Alpen niet boven 1500 meter (daar komen wel *P. aurolateralis* en *P. speighti* Doczkal, Stuke & Goeldin de Tiefenau, 2002 voor (DOCZKAL ET AL. 2002)).

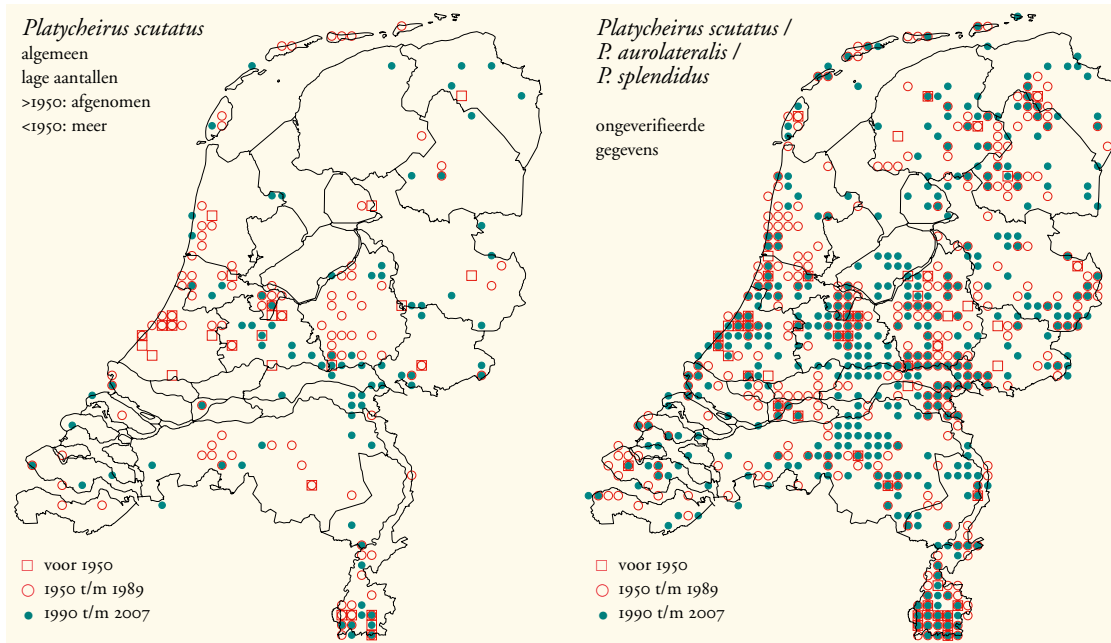
In heel Nederland een algemene soort. Op een apart kaartje zijn ongeverifieerde verspreidingsgegevens van *P. scutatus* weergegeven. Hier kunnen nog gegevens van *P. aurolateralis* en *P. splendidus* tussen zitten. Het verspreidingsbeeld wordt daar echter nauwelijks door beïnvloed, aangezien de andere twee soorten zeldzaam zijn.

Mogelijk twee generaties.

Ecologie

Bosranden, parken, struikgewas en bosschages op alle grondsoorten en zowel bij loof- als naaldbos, mits het niet te droog is.

De imago's houden zich onopvallend op in en bij bosranden, vaak in de schaduw. Ze vliegen langzaam door de

vegetatie of in struiken, zitten op bladeren of takjes en bezoeken soms bloemen. Mannetjes vertonen zweefgedrag onder bomen op enkele meters hoogte, soms in aantal bijeen.

Het vrouwtje legt de eieren afzonderlijk en laag bij de grond, vaak lager dan 30 cm (CHANDLER 1968A, STUBBS & FALK 2002), maar soms op bijvoorbeeld schermbloemen tot een meter hoogte (pers. obs. W. van Steenis). Ze heeft een voorkeur voor zwaar met bladluizen besmette planten (CHANDLER 1968C) en legt de eieren altijd bij een bladluizenkolonie. De larve (hoofdstuk 4, fig. 9) leeft van veel verschillende soorten bladluizen op kruiden, struiken en bomen (BARKE-MEYER 1994, CHAMBERS ET AL. 1986, DIXON 1960, POLLARD 1971, ROTHERAY 1986A). Hij overwintert op de plant, niet altijd als volgroeide larve (DIXON 1960, DUNN 1949) en heeft een facultatieve diapauze (DUŠEK & LÁSKA 1986).

De larve is beschreven door Bhatia (1939), Dixon (1960), Fielding (1953) en Krüger (1926), de pop door Scott (1939).

Summary – Common. More common before 1950, decreased since. Forests, parks, gardens and shrub vegetation on various soil types, not on driest parts.

Platycheirus splendidus Iepenschaduwplatvoetje

WVS

Middelgrote slanke *Platycheirus* met kleine zwaar bestoven oranje vlekken. Mannetje lijkt sterk op *P. aurolateralis* en *P. scutatus*, maar is te onderscheiden door combinatie van staafvormige uitstulping op middenheup, onbestoven voorhoofd duidelijk donkerder dan gezicht en korte beharing aan onderzijde van middenscheen. Vrouwtjes van deze soorten niet van elkaar te onderscheiden. Lengte 6-8 mm.

Verspreiding en vliegtijd

De verspreiding is niet goed bekend door verwarring met *P. aurolateralis* en *P. scutatus*. Bekend van Schotland en

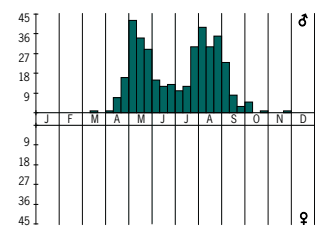
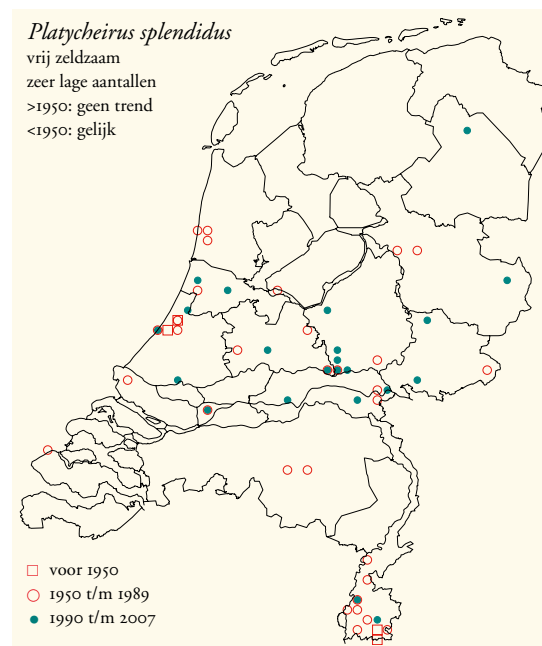
Noorwegen tot de Zwitserse en Oostenrijkse Alpen (DOCZKAL ET AL. 2002).

In Nederland vrij zeldzaam, met relatief veel waarnemingen uit Zuid-Limburg, de Hollandse duinen en steden in het midden van het land. Waarschijnlijk verspreid in Zuid-Limburg, het rivierengebied en de duinen, zeldzaam in het binnenland en het kustgebied.

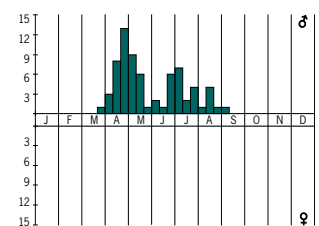
Vermoedelijk twee generaties. In Schotland onderscheidt de soort zich van *P. scutatus* doordat hij alleen een voorjaarsgeneratie heeft (ROTHERAY 1998), maar in de rest van Europa vliegen twee generaties per jaar (DOCZKAL ET AL. 2002, SMIT 2003, STUBBS 2002).

Ecologie

Vochtig, voedselrijk loofbos en vermoedelijk meer beperkt tot vochtige grond dan *P. scutatus*. Slechts een enkele waar-

Platycheirus scutatus

Platycheirus splendidus

neming is gedaan in een droge biotoop.

Vliegt vrijwel uitsluitend in (vochtige) bosranden en foera-geert daar op verschillende bloemen zoals braam, fluitenkruid, meidoorn en zevenblad (pers. obs. M. Reemer, J.T. Smit).

De larve is gevonden in bladgallen van de bladluizen *Schizoneura ulmi* op ruwe iep en *Brachycaudus* sp. op dagkoekoeks-bloem. Op ruwe iep zijn de larven meestal beneden anderhalve meter hoogte gevonden, bij uitzondering tot op vijf meter hoogte. In de gallen zijn geen larven van *P. scutatus* gevonden, hoewel volwassen exemplaren van deze soort wel aanwezig waren (ROTHERAY 1998, STUBBS & FALK 2002). In Schotland gingen de larven in de voorzomer in diapauze om pas de volgende lente te verpoppen (ROTHERAY 1998).

Summary – Scarce. No apparent trends. Moist, eutrophic deciduous forest.

Platycheirus sticticus Woudplatvoetje

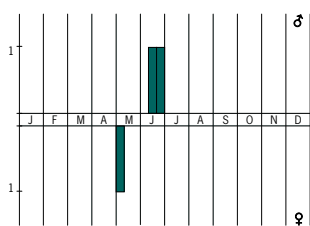
WVS

Kleine slanke *Platycheirus* met micakleurige vlekken. Mannetje aan nauwelijks verbrede voorscheen en voortars te onderscheiden van *P. albimanus* en *P. discimanus*. Vrouwje te verwarren met kleine *P. albimanus*, maar rugplaatje 5 is 1,2-2 keer breder dan lang. Lengte 7 mm.

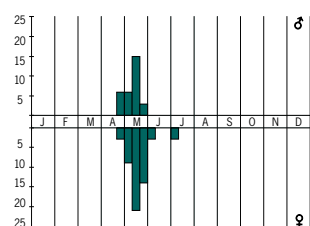
Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van West-Europa tot in Oost-Siberië. In Europa van Zuid-Finland tot Spanje en van Ierland tot in Rusland. Overall zeldzaam. In België en het overgrote deel van Duitsland zeer zeldzaam, maar komt in de Eifel meer voor (SPINDLER & WEIHRAUCH 2002, VERLINDEN & DECLEER 1987).

In Nederland alleen bekend uit Zuid-Limburg, met een mannetje op 23 juni 1946 te Geulhem (VAN DOESBURG SR. 1947), een mannetje op 16 juni 1966 te Bunde (VAN AARTSEN 1967) en een vrouwje op 2 mei 1966 te Rijkholt, Savelsbos (VAN DER LINDEN 1986).

Platycheirus sticticus

Platycheirus tarsalis

In het buitenland vermoedelijk twee generaties (BALL & MORRIS 2000, RÖDER 1990).

Ecologie

Er zijn geen Nederlandse biotoopgegevens bekend, maar de vindplaatsen suggereren dat de Nederlandse exemplaren in of bij weelderig bos op mergel of löss gevangen zijn. In het buitenland komt *P. sticticus* voor in bosranden en op open plekken in voedselrijke bossen, maar ook in ruig grasland en akkerranden in de buurt van bossen (BALL & MORRIS 2000, SPEIGHT 2000A, SPINDLER & WEIHRAUCH 2002).

De vliegen bezoeken bloemen van boterbloem, dotterbloem, muur, veldkers en wolfsmelk (BARKEMEYER 1994, SPEIGHT 2000A). De onvolwassen stadia zijn onbekend.

Summary – Disappeared. Three records, last one in 1966. No habitat information available, but locality data indicate well-developed deciduous forest.

Platycheirus tarsalis Bergplatvoetje

WVS

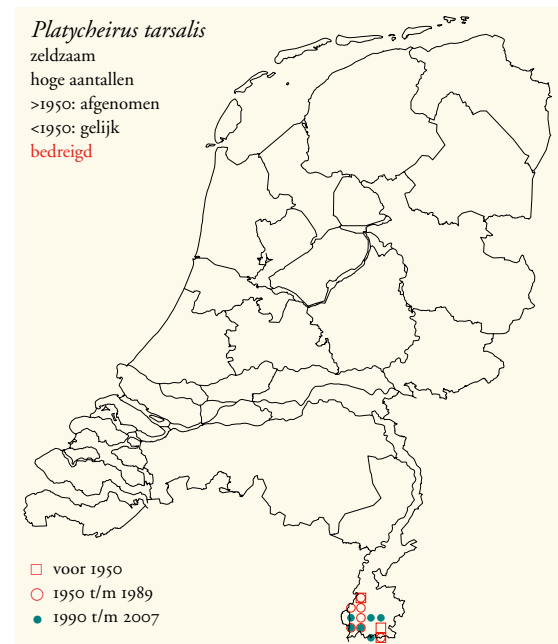
Grote *Platycheirus* met sterk naar voren uitstekend gezicht, glimmend borststuk en oranje vlekken. Lengte 8-11 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Holarctisch. Van West-Europa tot Oost-Siberië en in Noord-Amerika. In Europa van Midden-Zweden tot de Alpen en de Balkan en van Schotland tot Rusland. In Nederland zeldzaam en beperkt tot Zuid-Limburg, maar daar plaatselijk talrijk. Een generatie.

Ecologie

Bosranden en langs brede bospaden in Zuid-Limburgse hellingbossen. In het buitenland ook op droge schrale graslanden, in tuinen en in steengroeven (BARKEMEYER 1994). In Engeland zijn de vliegen veel gevonden op witte kruis-

bloemen, met name look-zonder-look (BALL & MORRIS 2000, STUBBS & FALK 2002), in Denemarken ook op grote muur- en paardenbloem (TORP 1994).

De onvolwassen stadia zijn onbekend.

Summary – Rare. Decreased since 1950. Threatened. Forest edges and wide forest paths in deciduous forest on calcareous soil.

Pocota Pocota's

WR

Grote, hommelachtig behaarde vliegen (12-13 mm). Door de lange haren op de zijkant van het borststuk lijkt de kop van boven gezien relatief smal.

Taxonomie en determinatie

De enige Europese soort is met alle gangbare determinatiewerken op naam te brengen.

Verspreiding

Holarctisch genus met een nearctische en twee palearctische soorten, waarvan er een in Europa en Nederland voorkomt.

Ecologie

Zie soorttekst.

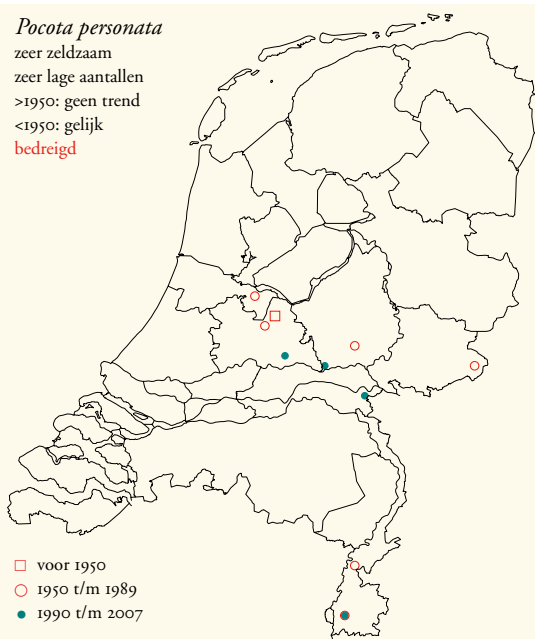
Pocota personata Pocota

WR

Grote, breedgebouwde, hommelachtige vlieg met relatief smalle kop. Het borststuk is op de voorste helft geel behaard, op de achterste helft zwart, het achterlijf is zwart-geel-wit behaard. Ader 3 en randader c komen precies tegen de vleugelrand bijeen. Lengte 12-13 mm.

Pocota personata

zeer zeldzaam
zeer lage aantallen
>1950: geen trend
<1950: gelijk
bedreigd

Verspreiding en vliegtijd

Europees. Van Midden-Zweden tot de Pyreneeën en van Engeland tot de Kaukasus.

In Nederland zeer zeldzaam in het binnenland en Zuid-Limburg. De oudste waarneming is uit 1946. Vier van de elf Nederlandse waarnemingen zijn van na 1990.

Waarschijnlijk een generatie.

Ecologie

Oude, voedselrijke loofbossen en parken. *Pocota personata* vliegt laag en langzaam door de vegetatie of zit op zonbeschenen bladeren, soms laag bij de grond. Bloembezoek is waargenomen op gewone berenklauw, lijsterbes en meidoorn. Mannetjes verdedigen een territorium rond bloeiende struiken zoals meidoorn of vogelkers. Vrouwtjes zijn in Zweden vaak gevangen met raamvallen die voor vochtige boomholtes in eik, es en iep waren geplaatst (pers. obs J. van Steenis). De larven leven in vochtige boomholten van beuk en populier, soms van andere loofbomen (BALL & MORRIS 2000). De winter wordt als larve doorgebracht (SPEIGHT 2003A). De larve is beschreven door Becher (1882) en Rotheray (1991).

Summary – Very rare. No apparent trends. Threatened. Old, eutrophic deciduous forests and parks.

Portevinia Gitjes

MR

Middelgrote, zwarte zweefvliegen (8-9 mm) met vlekken van grijze bestuiving op het achterlijf. Ze lijken sterk op *Cheilosia*-soorten maar zijn te onderscheiden doordat het gezicht als een 'blok' naar voren steekt: de middenknobbel is niet afzonderlijk van de mondrand te herkennen.

Taxonomie en determinatie

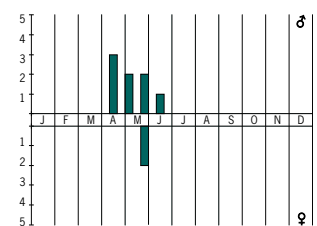
Portevinia is verwant aan *Cheilosia* en lang als subgenus hiervan beschouwd.

Verspreiding

Palearctisch. Eén Europese en twee Aziatische soorten (PECK 1988). In Nederland een soort.

Pocota personata mannetje.

Met name in de vlucht is deze zeldzame soort nauwelijks van een aardsommel te onderscheiden.

Pocota personata